

การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่ เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

The Development of Tourist Routes for the Local Wisdom Learning Hub at Khoh Lad
E-Than and a Cultural Connection Corners in Sam Phran District,
Nakhon Pathom Province

โยตะ ชัยวรมันกุล¹, สุพัฒน์ ชัยวรรณ², ธวัช หอมทวนลม³ และ สายน้ำผึ้ง รัตนงาม⁴

Yota Chaiworamankul¹, Supat Chaiwan², Thawash Homtuanlom³

and Sainumpung Rattanangam⁴

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: ¹kensaki00000@gmail.com

Received August 1, 2025; Revised August 3, 2026; Accepted August 5, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในปัจจุบัน 2) เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และ 3) เพื่อประเมินเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และคณะผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย วิจัยเชิงเอกสาร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา การวิจัยเชิงคุณภาพ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 16 คน/รูป ร่วมกับการประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) จำนวน 12 คน และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ จากเก็บข้อมูลผู้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่มี 25 คน สำหรับอธิบายข้อมูลในกิจกรรมก่อนและหลังจากการจัดกิจกรรม

ผลการวิจัยพบว่า

1) การศึกษาภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในปัจจุบัน ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบของการท่องเที่ยวเกาะลัดอีแท่น

มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร เน้นกิจกรรมเรียนรู้ และสินค้าท้องถิ่นเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างการจัดกิจกรรมในการพัฒนาเส้นทางในการสร้างประสบการณ์กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้เชื่อมโยงกับ การรักษาสีงแวดล้อม การให้ความรู้เชิงปฏิบัติทางด้านภูมิปัญญา ทำให้เห็นว่าการท่องเที่ยวในลักษณะนี้จะมุ่งเน้นไปที่การเยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางศาสนาและประวัติศาสตร์ ร่วมกับการทำกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมทำได้และสามารถเรียนรู้ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว

2) พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการพัฒนาความรู้ท่องเที่ยวแหล่งพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยว ต้องเน้นที่การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การสนับสนุนให้ความรู้ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ผู้คนได้เรียนรู้การปลูกพืชและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เน้นส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านชุมชนต้นแบบและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดเวิร์กช็อปการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นการจัดนิทรรศการ แหล่งเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ และสร้างสื่อที่เข้าถึงง่าย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแนวทางพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสามารถนำไปสู่โอกาสในการสร้างรายได้และการสร้างงานให้กับชุมชนท้องถิ่น ประวัติศาสตร์

3) การประเมินเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ผลการประเมินผู้เข้าร่วมกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทั้งก่อนและหลัง เกี่ยวกับการทดสอบผู้เข้าร่วมกิจกรรม 25 คน ด้วยวิธีการเปรียบเทียบค่า paired t-test โดยใช้แบบวัดกิจกรรม โดยได้ผลลัพธ์จากการประเมินคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับการทดสอบทั้งก่อนและหลัง โดยภาพรวมจากการทดสอบผู้เข้าร่วมกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทั้งก่อนและหลัง ทั้งก่อนและหลังวัดผลมีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว; แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา; ภูมิปัญญาและเส้นทางท่องเที่ยว

Abstract

This research article has three main objectives: 1) to study the indigenous wisdom of Koh Lad E-Thaen and the culturally connected areas in Sam Phran District, Nakhon Pathom Province, at present

2) to develop a tourism route highlighting the learning centers of local wisdom in Koh Lad E–Thaen and its culturally linked areas in Sam Phran District, Nakhon Pathom Province and 3) to evaluate the tourism route of these learning centers and cultural areas. The research employs a mixed methodology, including: documentary research, where relevant literature was reviewed and analyzed; qualitative research, using in–depth interviews with 16 participants and focus group discussions with 12 stakeholders including community leaders, local sages, Buddhist scholars, and tourists; and action research, involving 25 participants in activities aimed at developing and testing the tourism learning route.

The research findings are as follows:

1) Study of Local Wisdom: The development of tourism in Koh Lad E–Thaen has emphasized eco–tourism and agricultural tourism with a focus on educational activities and local products. These initiatives aim to promote cultural and historical tourism by creating meaningful experiences for tourists, emphasizing environmental conservation and the practical application of local wisdom. The tourism model highlights visit to religious and historical landmarks combined with participatory activities that enhance learning and appreciation of the local heritage. This approach has proven effective in promoting local knowledge and creating impactful tourist experiences.

2) Tourism Route Development: The development activities focused on creating promotional media and educational tools to support agro–tourism, enabling visitors to learn about agriculture and environmental conservation. Workshops and exhibitions were organized to showcase local wisdom and historical learning centers. The use of accessible media and collaboration with model communities were key strategies in enhancing learning and raising awareness. This contributed to income generation and job creation for local communities, while also encouraging education and the preservation of indigenous knowledge for both locals and tourists.

3) Evaluation of the Tourism Route: The assessment of the tourism learning route was conducted through a paired t–test comparing pre– and post–activity evaluation scores from 25 participants. The results showed a significant difference between the pre– and post–test scores, indicating that participation in the activities had a positive impact on the participants' understanding and appreciation of the local wisdom and culturally connected tourism route in Sam Phran District, Nakhon Pathom Province.

Keywords: Development of Tourist Routes; Local Wisdom Learning; Local Wisdom and Tourist Routes

บทนำ

ประเทศไทยถือเป็นประเทศในอันดับต้น ๆ ที่มีการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศและประชาชนในทุกระดับชั้น ณ สถานที่ท่องเที่ยวในหลาย แหล่งจำนวนมาก ก่อให้เกิดการใช้รายจ่ายขึ้นในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นการเดินทางขนส่งที่พัก อาหารของที่ระลึกจากการท่องเที่ยวรวมถึงกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ทั้งนี้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจสร้างงานให้ประชาชนและเพิ่มรายได้ให้ประเทศรวมทั้งส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาคตามนโยบายของรัฐบาลโดยส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนไทย โดยเน้นการประสานงานระหว่างเครือข่ายภาครัฐกับภาคเอกชนกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ประโยชน์ทั้งต่อประชาชนในท้องถิ่นและบุคคลต่างถิ่นอันจะนำไปสู่การสร้างประสบการณ์และกระตุ้นจิตสำนึกรักษาสีน้ำแวดล้อมรวมทั้งให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากลอย่างยั่งยืนแนวโน้มการท่องเที่ยวภายในประเทศจากผลการวิเคราะห์แนวโน้มของศูนย์วิจัยกสิกรไทยได้มองว่าตลาดการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยปี 2560 ขึ้นไปจะมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องเพราะภาครัฐมีมาตรการกระตุ้นให้คนไทยใช้จ่ายในช่วงสงกรานต์ปี 2560 และวันในหยุดยาวอีกทั้งมีมาตรการที่สามารถนำค่าใช้จ่ายจากการท่องเที่ยวมาลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลได้ตลอดทั้งปี โดยภาพรวมศูนย์วิจัยกสิกรคาดการณ์ว่าคนไทยจะเดินทางภายในประเทศจำนวน 146.5 ล้านคนต่อครั้งเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.5 จากปี 2559 และก่อให้เกิดเงินสะพัดในธุรกิจที่เกี่ยวข้องในไทยมูลค่า 8.35 แสนล้านบาทสำหรับการทำการตลาดเพื่อให้อัตราการใช้จ่ายพฤติกรรมกลุ่มลูกค้าเป้าหมายนั้นผู้ประกอบการได้หันมาใช้ประโยชน์จากการให้บริการของแพลตฟอร์มดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น โดยแพลตฟอร์มดังกล่าวส่วนหนึ่งให้บริการฟรีสำหรับบุคคลทั่วไปจึงเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในธุรกิจการท่องเที่ยวที่สามารถต่อยอดการทำการตลาดให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้โดยตรงและช่วยลดต้นทุนทางการทำการตลาด (Kasikorn Research Center, 2018, p. 10) และการพัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวทั่วโลกโดยการแสวงหาสินค้าและบริการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่ไทยมีศักยภาพ จะต้องมีความหลากหลาย และกระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อกระจายโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่ชุมชนและเมืองอย่างทั่วถึงและยั่งยืน บรรลุเป้าหมายด้านรายได้และการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (Suthisomboon, 2004, p. 3)

ขณะที่การท่องเที่ยวภายในประเทศและจังหวัดเมืองรองมีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้น รวมถึงอัตราการเข้าพักของโรงแรมเฉลี่ยอยู่ในระดับใกล้เคียงก่อนเกิดวิกฤตโควิด-19 สำหรับปี พ.ศ. 2567 คาดว่าจะมี

นักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณ 33.1 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 17 จากปีที่ผ่านมา ซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของเศรษฐกิจไทย เนื่องจากนักท่องเที่ยวต่างชาติทุก 1 ล้านคน สามารถสร้างเม็ดเงินหมุนเวียนในประเทศประมาณ 40,000–50,000 ล้านบาท หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 0.2–0.3 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) (Bangkok Business, 2024) เพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม ทางคณะผู้วิจัยจึงเสนอ ตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม มีรูปแบบที่เป็นลักษณะการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับการส่งเสริมให้ชุมชนได้ปรับเปลี่ยนวิธีการพึ่งพิงปัจจัยต่าง ๆ จากภายนอกชุมชนเป็นการพึ่งตนเองภายในชุมชน โดยอาศัยทุนของตนเองและทุนของชุมชน ได้แก่ ชุมชนลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบลไร่ชิง ชุมชนกลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ตำบลไร่ชิง ชุมชนท่องเที่ยวเกาะลัดอีแท่น ชุมชนกลุ่มผู้ผลิตข้าวไร่ชิง ชุมชนโรงสีข้าวไร่ชิง และเครือข่ายชุมชนส้มโอนครชัยศรี (Community Enterprise Information System, Community Enterprise Promotion Division, Department of Agricultural Extension, 2024) ซึ่งให้เห็นว่า เกาะลัดอีแท่น ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยราชการและได้รับความร่วมมือจากชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ผสมผสานเชิงเกษตรและวิถีชีวิตชุมชน โดยมีส่วนประกอบด้วย 1) พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตชุมชนบ้านคลองผีเสื้อ เป็นพิพิธภัณฑ์สำหรับเก็บสะสมข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือน และเครื่องมือการเกษตร ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาหาความรู้ 2) สวนส้มโอ มีจุดชมส้มโอพันธุ์ขาวน้ำผึ้ง ทองดี และผลไม้อื่น ๆ เช่น กล้วยน้ำว้า กล้วยหอม กล้วยไข่ ฝรั่ง มะพร้าว น้ำหอม มะม่วง ที่ชาวบ้าน นำไปจำหน่ายในตลาดดอนหวาย ส่วนใหญ่ก็เป็นผลผลิตจากเกาะลัดอีแท่น 3) โฮมสเตย์บ้านสวนบางเตย เป็นที่พักแบบโฮมสเตย์แห่งแรกบนเกาะลัดอีแท่น มีการสร้างห้องพักแบบใหม่เพิ่มขึ้น ท่ามกลางบรรยากาศธรรมชาติที่รายล้อมไปด้วยสวนผลไม้ ริมแม่น้ำนครชัยศรี 4) วัดทรงคนอง วัดเก่าแก่อายุประมาณ 305 ปี ตามหลักฐานที่ปรากฏเชื่อว่าวัดนี้เป็นวัดแห่งที่สองของอำเภอสามพราณ และเป็นวัดแห่งที่เก่าของจังหวัดนครปฐม วัดทรงคนองมีพื้นที่กว้างขวาง อยู่ริมแม่น้ำนครชัยศรี ปัจจุบันมีโบสถ์ วิหารที่ก่อสร้างขึ้นมาใหม่อย่างสวยงาม ยังมีสิ่งก่อสร้าง ของโบราณที่รักษาไว้ให้ชม เป็นแก่งจันทกอสร้างด้วยวิธีก่ออิฐถือปูนแบบโบราณ ตกแต่งด้วยรูปแบบศิลปะที่ได้รับอิทธิพลจากจีน ซึ่งได้รับความนิยมในสมัยรัชกาลที่ 3 และ 5) ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ นาข้าวไรซ์เบอร์รี่ (Sawatdiwat, 2024) ซึ่งเป็นจุดสำหรับที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เกาะลัดอีแท่น ซึ่งการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงมีแนวทางในทางให้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้ และรับรู้ข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหว การให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในการร่วมกันตัดสินใจ ซึ่งในขั้นตอนการเริ่มนโยบาย การทำแผนงานโครงการหรือกิจกรรมที่อาจจะมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมในการวางแผนพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ซึ่งการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมไปถึงการปฏิบัติงาน

การติดตามและประเมินผลตามนโยบายแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ (Uwanno, et al., 2011, p. 18)

ดังนั้นจึงมีการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม เพื่อให้ชาวเกาะลัดอีแท่นรู้สึกได้รับการสนับสนุนและความร่วมมือจากองค์กรและความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชนเพื่อการท่องเที่ยว ตามด้วยสภาพสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการทำวิจัยเพื่อทราบการพัฒนาารูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ในปัจจุบัน
- 2) เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม
- 3) เพื่อประเมินเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม” ผู้ศึกษาได้เตรียมแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

- 1) แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา: การพัฒนา เป็นเปลี่ยนแปลงตามแผนหรือการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทางนั่นคือ การพัฒนามิได้เป็นเรื่องธรรมชาติ หากเป็นความพยายามของมนุษย์ พยายามจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยกำหนดทิศทางหรือรายละเอียดไว้ล่วงหน้าว่าจะพัฒนาอะไร พัฒนาอย่างไร ช้าเร็วอย่างไร ใครจะเป็นผู้พัฒนาผู้ได้รับการพัฒนา (Sanyawiwat, 2012, p. 8) การพัฒนาแนวทางที่ปรับเปลี่ยนใหม่นั้น จะต้องหันมาเน้นการพัฒนาคนโดยให้การพัฒนาคนเป็นแกนกลางของการพัฒนาทุกอย่างดังจะเห็นได้ว่าในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ของประเทศไทย ก็ได้ยึดหลักการสำคัญในการพัฒนาไว้ 2 ประการ คือ 1) การพัฒนาคนในฐานะผู้มีความเป็นมนุษย์ 2) การพัฒนาคนในฐานะทรัพยากรมนุษย์ (Siriwan, 2007, p. 72) โดยหลักการนี้สอดคล้องกับ

หลักการพัฒนา มี 10 ประการ คือ 1) การพัฒนาต้องตอบสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชนในชุมชน ด้วยการริเริ่มจากประชาชน 2) การพัฒนามีลักษณะเป็นโครงการอเนกประสงค์ ต้องอาศัยความร่วมมือของนักวิชาการหลายสาขาและผู้เกี่ยวข้องของหลายฝ่าย 3) การพัฒนาต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติของประชาชนไปพร้อม ๆ กับกิจกรรมด้านอื่น ๆ 4) การพัฒนาต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างเต็มที่ 5) การพัฒนาต้องค้นหา และพัฒนาผู้นำชุมชนในด้านต่าง ๆ 6) การพัฒนาต้องยอมรับในสภาพ บทบาทของสตรี และเยาวชนเปิดโอกาสให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มาก 7) การพัฒนาของประชาชนจะประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ 8) การพัฒนาต้องมีนโยบายและการวางแผนตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับท้องถิ่นโดยการบริหารงานทุกระดับ 9) การพัฒนาต้องสนับสนุนให้องค์กรของภาคเอกชน องค์กรอาสาสมัครต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นระดับชาติ 10) การพัฒนาต้องมีการวางแผนให้เกิดการพัฒนาพร้อม ๆ กัน ทั้งในระดับท้องถิ่น (UN. Development of Economic and Social Affair, 1960, pp. 8-13)

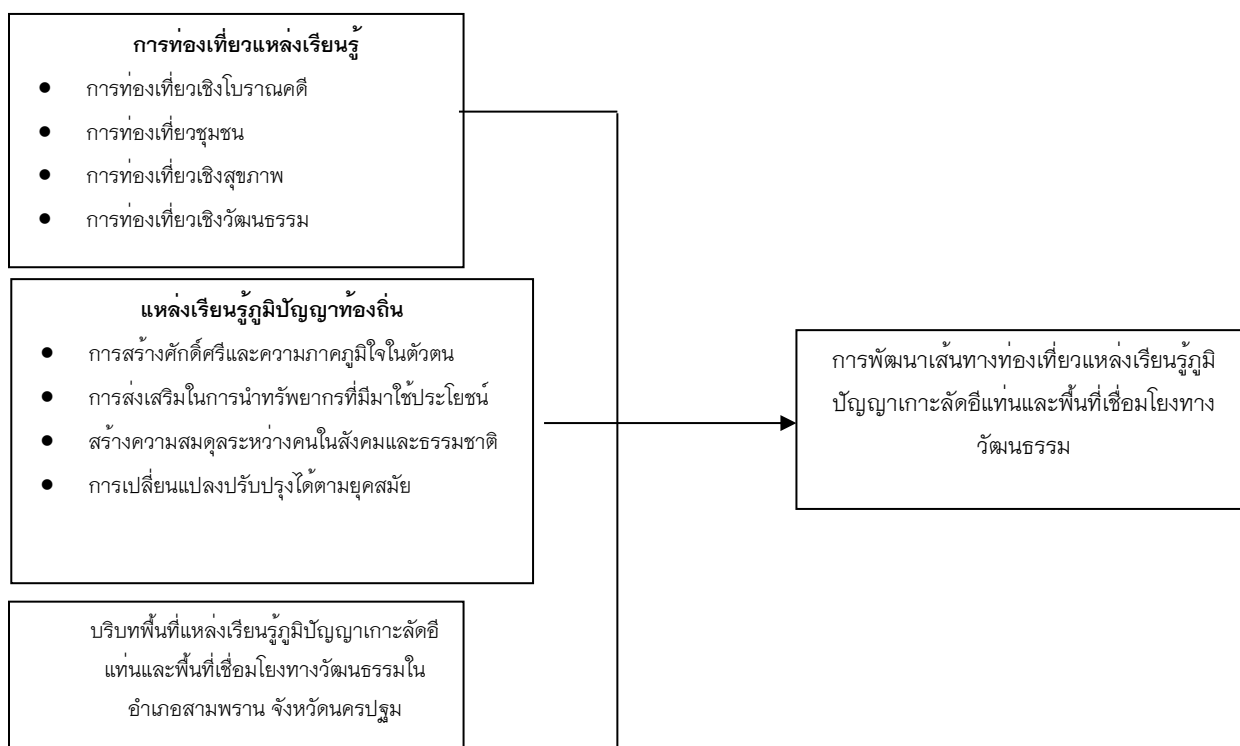
2) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว: ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวสามารถสรุปได้ดังนี้ หลักการที่ 1 ความเครียดจากการทำงาน การทำงานอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดความเหนื่อยล้าทั้งร่างกายและจิตใจ จึงทำให้ประชาชนใช้วันหยุดหรือเวลาว่างเพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อน หลักการที่ 2 รายได้ของประชากร การพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีทำให้ประชาชนมีรายได้และกำลังซื้อเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีความสามารถในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนและแสวงหาความรู้มากขึ้น หลักการที่ 3 ความสะดวกของระบบคมนาคม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบขนส่งช่วยให้การเดินทางสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย จึงกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น หลักการที่ 4 เวลาว่างที่เพิ่มขึ้น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและเครื่องจักรช่วยลดระยะเวลาในการทำงาน ทำให้ประชาชนมีเวลาว่างสำหรับการพักผ่อนและท่องเที่ยวมากขึ้น หลักการที่ 5 การเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวของเมือง ความหนาแน่นของประชากรและสภาพแวดล้อมในเมืองที่แออัด ทำให้ผู้คนต้องการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อพักผ่อนและหลีกหนีความวุ่นวายในชีวิตประจำวัน (Charumanee, 1993, p. 33)

3) แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น: ภูมิปัญญา เป็นความรู้ และประสบการณ์ของประชาชนในท้องถิ่นซึ่งได้รับการศึกษา อบรม สั่งสม และถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ถือเป็นความรู้ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงของตนเอง ซึ่งได้เรียนรู้จากการทำงาน จากประสบการณ์ชีวิต จากธรรมชาติ แวดล้อม สิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่มีความรู้ค่าเสริมสร้างความสามารถ ทำให้คนมีชีวิตร่วมกันอย่างสันติสุขเป็นความรู้ที่สร้างสรรค์และสามารถนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตจริงได้ (Eiamsam-ang & Siltrakul, 2007, p. 211) ซึ่งความรู้ ความสามารถ และทักษะของคนไทย อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกรับ ประยุกต์ พัฒนา และถ่ายทอดสืบกันมา เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของ

ตนเอง ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ ที่ออกมาขึ้นใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของ คนไทยได้ (Tantiyanubon, 2008, p. 5) “ภูมิปัญญา” เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่กับสังคมมนุษย์มาอย่าง ช้านาน เป็นการดำรงอยู่ในชีวิตที่เกี่ยวข้องอยู่กับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น โดยมีการปรับสภาพการดำเนิน ชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ตามกาลเวลา เป็นองค์ความรู้ที่เชื่อมโยงกันไปหมดไม่ว่า จะเป็นเรื่องของอาชีพ เศรษฐกิจ สังคม ความเป็นอยู่ การใช้จ่าย การศึกษา วัฒนธรรม การดำเนิน ชีวิตประจำวัน ล้วนมีความผสมกลมกลืนกัน (Wasi, 2007, p. 25)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่ เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้มีการศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีที่ เกี่ยวข้องกับตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยการนำเนื้อหาดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางใน การกำหนดแนวคิดและรูปแบบของการวิจัยดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) โดยผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ“การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม” เพื่อประมวลองค์ความรู้สร้างกรอบแนวคิดการวิจัยและการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กับผู้ร่วมกิจกรรม โดยคณะผู้วิจัยได้ใช้ชุดกิจกรรม การให้ความรู้เกี่ยวกับ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยการจัดกิจกรรมประชาชนทั่วไปผู้สนใจเข้าร่วมอบรม โดยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1) วิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) วิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัยโดยศึกษาจากการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม ประกอบด้วย ตำรา หนังสือ บทความ วารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ และผลงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี และการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาในเชิงเอกสารทำการรวบรวมข้อมูลและเอกสารการวิจัยที่ทำมาแล้วเพื่อแสดงให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับการยกระดับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม และใช้เป็นแนวทางที่เราจะเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในบริบทของสังคมปัจจุบันในการผสมผสานบูรณาการทุกภาคส่วนของสังคมไทย เพื่อพัฒนารูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม โดยการนำประเด็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากการจัดกิจกรรมมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อค้นหาและนำเสนอและปรับใช้รูปแบบการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม และทำการยืนยันข้อมูลโดยวิธีการการประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) เพื่อเป็นแนวทางในนำเสนอและปรับใช้รูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม ในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยในภาคสนามเพื่อให้ทราบถึงแนวคิดหลักการความเป็นมาความสัมพันธ์ปัญหาอุปสรรคและกระบวนการสร้างแนวปฏิบัติใหม่และมุมมองใหม่ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการนำเสนอรูปแบบต้นแบบในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการวิจัยเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ทำการสร้างคู่มือ โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” โดยการศึกษาจากเอกสารและการสังเคราะห์งานวิจัยประกอบกับกิจกรรมเกี่ยวกับการให้ความรู้เกี่ยวกับ เส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน **ระยะที่ 2** ขั้นทำการจัดทำข้อมูลโดยใช้ชุดกิจกรรม การให้ความรู้เกี่ยวกับ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม โดยการจัดกิจกรรม กับสมาชิกชมรมวัฒนธรรมการท่องเที่ยว หรือโดยอาสาสมัครประชาชนในเขตพื้นที่ ประกอบด้วย การส่งเสริมการให้ความรู้ท่องเที่ยวแหล่งของเกาะลัดอีแท่น, แร้วรื้อร่างเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่น, การส่งเสริมการเกษตรพื้นถิ่น สิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับความเชื่อและวิถีชีวิต และการส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรมเชิงศาสนา แหล่งพื้นที่เกาะลัดอีแท่น **ระยะที่ 3** ขั้นการสร้างแบบวัดกิจกรรมเกี่ยวกับ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม กับสมาชิกชมรมวัฒนธรรมการท่องเที่ยว หรือโดยอาสาสมัครประชาชนในเขตพื้นที่ ทั้งหมด 25 คน ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณกับแบบวัดผลกิจกรรมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม โดยคณะผู้วิจัยได้ทดสอบกับผู้ร่วมกิจกรรมทั้งก่อนและหลัง

4) การสะท้อนคิด และการคืนข้อมูล เป็นกระบวนการ ผลลัพธ์และผลกระทบ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จ โดยการสนทนากลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การ สัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตพฤติกรรม รวมทั้งการใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์วัดความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมที่สร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนคิดเหล่านั้นมาวิเคราะห์เนื้อหา เกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมในอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ดังนั้นผลที่ได้จึงมีการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การพรรณนาข้อมูล แผนภาพตาราง ผังความคิด หลังจากที่ได้รวมกิจกรรมและเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จสิ้นลง

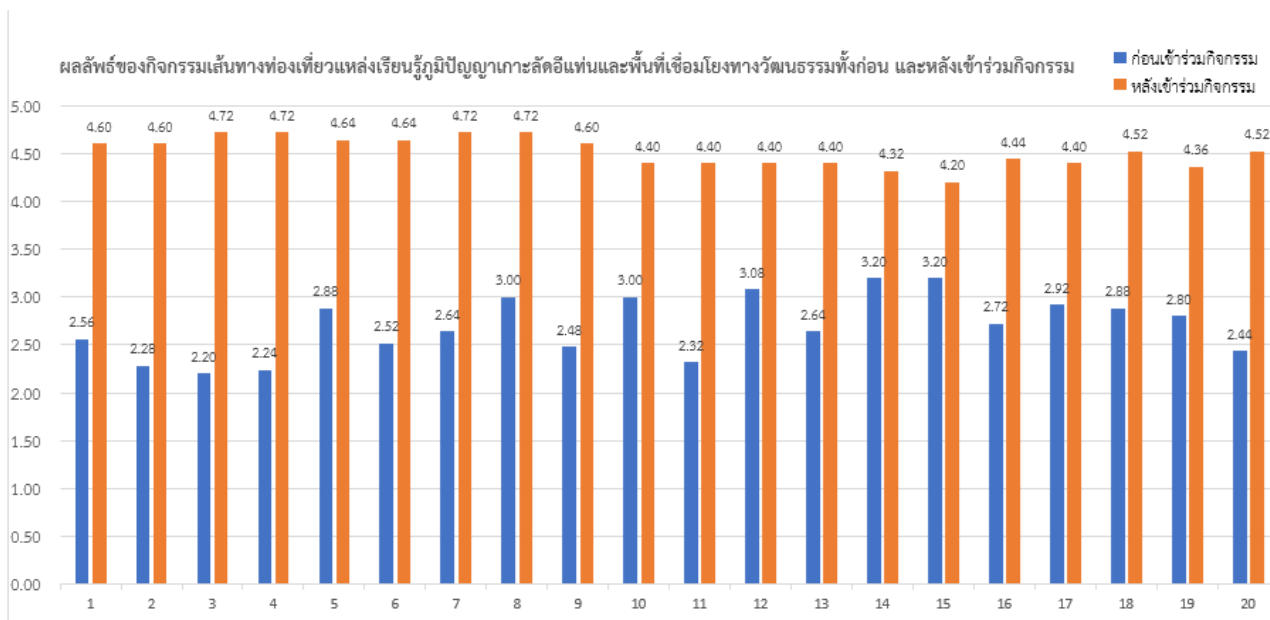
ผลการวิจัย

1) การศึกษาภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบของการท่องเที่ยวเกาะลัดอีแท่น มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร เน้นกิจกรรมเรียนรู้ และสินค้าท้องถิ่นเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างการจัดกิจกรรมในการพัฒนาเส้นทางในการสร้างประสบการณ์กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้เชื่อมโยงกับ การรักษาสิ่งแวดล้อม การให้ความรู้เชิงปฏิบัติทางด้านภูมิปัญญา ทำให้เห็นว่าการท่องเที่ยวในลักษณะนี้จะมุ่งเน้นไปที่การเยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางศาสนาและประวัติศาสตร์ ร่วมกับการทำกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมทำได้และสามารถเรียนรู้ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและการโปรโมทภูมิปัญญาท้องถิ่นในเกาะลัดอีแท่นได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ

2) การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้สอบถามผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อนำไปสู่การต่อยอดในการสร้างกิจกรรม โดยได้ข้อมูลประกอบด้วย 1) การพัฒนาความรู้ท่องเที่ยวแหล่งพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยว ต้องเน้นที่การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นพับ เว็บไซต์ แอปพลิเคชัน หรือการอบรมภาคคุเทศก์ท้องถิ่น 2) การสนับสนุนให้ความรู้ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ผู้คนได้เรียนรู้การปลูกพืชและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เน้นส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านชุมชนต้นแบบและภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) การจัดเวิร์กช็อปการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นการจัดนิทรรศการ แหล่งเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ และสร้างสื่อที่เข้าถึงง่าย เช่น วิดีโอสารคดี หรือภาคคุเทศก์เสียง ทำให้ได้รู้จักและเรียนรู้ด้วยการพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมเชิงศาสนาผ่านสื่อ 4) การสร้างแนวทางพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวสามารถนำไปสู่โอกาสในการสร้างรายได้และการสร้างงานให้กับชุมชนท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ เปิดโอกาสในการส่งเสริมการศึกษาและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว

3) การประเมินผลกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม การประเมินผู้เข้าร่วมกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทั้งก่อนและหลัง เกี่ยวกับการทดสอบผู้เข้าร่วมกิจกรรม 25 คน ด้วยวิธีการเปรียบเทียบค่า paired t-test โดยใช้แบบวัดกิจกรรม ผลการประเมิน พบว่า คะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับการทดสอบทั้งก่อนและหลัง โดยภาพรวมจากการทดสอบผู้เข้าร่วมกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทั้งก่อนและหลัง ทั้งก่อนและ

หลังวัดผลมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแล้วจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยตอบแบบวัดกิจกรรมทั้งหมด 20 ข้อ จะเห็นว่ามีค่าแตกต่างกันทั้งก่อนและหลัง การประเมินผลกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดดีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยพิจารณาตามรายชื่อตามแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงการประเมินผลกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดดีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมกับผู้ร่วมกิจกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การดำเนินการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบของการท่องเที่ยวเกาะลัดดีแท่น มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร เน้นกิจกรรมเรียนรู้ และสินค้าท้องถิ่นเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phongnirundon, 2016) นิรันดร์ ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1) สิ่งดึงดูดใจด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งอำนวยความสะดวกที่มีให้บริการอย่างเพียงพอและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็วและ สะดวก เป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ 2) ศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีทรัพยากรท่องเที่ยว 2 ประเภท ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีสิ่งอำนวยความสะดวก ครบ คือ ที่พักแรม ร้านอาหาร และธุรกิจน้ำเที่ยว แต่รถรับจ้าง/รถโดยสารมีให้บริการ ค่อนข้างน้อย อีกทั้งในขณะนี้พื้นที่มี

ปัญหาเกี่ยวกับการบุกรุกที่ดินโดยภาคเอกชน แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่กลับมีความพึงพอใจต่อการให้บริการ ด้านทางท่องเที่ยว ในระดับมาก

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า กิจกรรมเน้นการพัฒนาความรู้ท่องเที่ยวแหล่งพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยว การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ในการสนับสนุนให้ความรู้ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Kesonbua, 2013) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (Tambon One Products: OTOP) พบว่า ภาครัฐได้กำหนดนโยบายให้ 4 กระทรวง ได้แก่ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกระทรวงการคลัง ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อขยายสู่ตลาดอาเซียน โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพสินค้า ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ขณะเดียวกัน ผู้บริโภคในประเทศสมาชิกอาเซียนมีความต้องการสินค้าที่แตกต่างกัน เช่น บรูไนและสิงคโปร์นิยมสินค้าที่มีคุณภาพสูงและมีชื่อเสียง ส่วนเมียนมา สปป.ลาว และกัมพูชา ให้ความสำคัญกับสินค้าที่มีคุณภาพดีในราคาที่เหมาะสม เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้านนโยบายภาครัฐร่วมกับพฤติกรรมผู้บริโภค จึงพบว่าแนวทางสำคัญในการพัฒนาสินค้า OTOP คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละประเทศ เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันและขยายตลาดในภูมิภาคอาเซียน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลการประเมินผู้เข้าร่วมกิจกรรม 25 คน จากการทดสอบ ทั้งก่อนและหลังมีความแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาแล้วจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยตอบแบบวัดกิจกรรมทั้งหมด 20 ข้อ จะเห็นว่ามี ความแตกต่างกันทั้งก่อนและหลัง การประเมินผลกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาส์อีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sangkaeo et al. (2008) ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มอาชีพวัฒนธรรมม้งเข็กน้อย ประสบความสำเร็จจากการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบ โดยชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาความรู้และทักษะด้านการบริหารองค์กร การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการตลาด ผ่านการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ส่งผลให้องค์กรมีโครงสร้างและทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ทั้งด้านปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และบทบาทของคณะกรรมการ ผลการประเมินพบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับสูง อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญคือสินค้าชุมชนมีราคาค่อนข้างสูง ทำให้ผู้จำหน่ายบางส่วนต้องนำสินค้าจากภายนอกมาจำหน่ายแทน แม้เช่นนั้น ชุมชนยังสามารถพัฒนาศักยภาพด้านการบริหาร ผลิตภัณฑ์ และการตลาด จนสามารถยกระดับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นสินค้าท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาทำวิจัยนี้ ทำให้คณะผู้วิจัยได้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยจากการสร้างกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมกับผู้ร่วมกิจกรรม ตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1) เพื่อศึกษาภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และ 3) เพื่อประเมินเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัยได้กำหนดไว้ตามแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

สรุป

จากการดำเนินสรุปภาพรวมการสร้างกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมกับผู้ร่วมกิจกรรม จากการวัดผลกิจกรรมทั้งก่อนและหลังแล้วจะเห็นว่ามีความแตกต่างกัน ซึ่งให้เห็นว่า การดำเนินกิจกรรมมีการเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่น่าสนใจและเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติ การปลูกต้นไม้ การเยี่ยมชมวัดวาอาราม และการเข้าถึง และความสะดวกสบายในการท่องเที่ยวในพื้นที่ กิจกรรมมีความเป็นเอกลักษณ์ ได้รับความรู้ และไม่รู้สึกลำบาก เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นประสบการณ์เกี่ยวกับของภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมสามารถสร้างความน่าสนใจและทำให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เพียงแต่ให้โอกาสนักท่องเที่ยวได้มีประสบการณ์การเรียนรู้จากชาวบ้าน แต่ยังเป็นความรู้ใหม่ที่ให้กับตัวเองด้วย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้กำหนดข้อเสนอแนะไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในงานวิจัยซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ข้อเสนอแนะในเชิงนำประโยชน์ไปใช้

บุคคลที่นำไปใช้ประโยชน์ประกอบด้วย ผู้บริหารชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา และนักท่องเที่ยว ได้แนวทางองค์ความรู้ และแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรมในอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ การทำกิจกรรมที่สามารถพัฒนาได้จาก การพัฒนาความรู้ท่องเที่ยวแหล่งพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยว

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาครั้งนี้เป็นคนในชุมชนและผู้มีส่วนร่วมที่ได้ทำการคัดเลือกมาเป็นตัวอย่างในประเมินผลกิจกรรมการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาเกาะลัดอีแท่นและพื้นที่เชื่อมโยงทางวัฒนธรรม จำนวน 25 คน เกี่ยวกับ การส่งเสริมการให้ความรู้ท่องเที่ยวแหล่ง แรลลีกราง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

References

- Bangkok Business. (2025, December 19). *Catching the tourism signal 2024: When the future of Thai tourism starts to saturate*. <https://www.bangkokbiznews.com/finance/investment/1120951>
- Charumanee, N. (1993). *Tourism and tourism industry management*. Odeon Store.
- Chamarik, S. (1989). *The role of culture in development*. ASEAN Institute for Health Development, Mahidol University.
- Community Enterprise Information System, Community Enterprise Promotion Division, Department of Agricultural Extension. (2024). *List of community enterprises/community enterprise networks*. <http://smce.doae.go.th/ProductCategory/SmceCategory.php>
- Eiamsam-ang, C. & Siltrakul, W. (2007). *Local wisdom, local technology and community knowledge resources*. In *Teaching documents for the development and use of community knowledge resources course* (Units 1–8). Sukhothai Thammathirat Open University.
- Kasikorn Research Center. (2018). *Historical and cultural tourism supports the Thai tourism market in the first half of 2018* (Issue No. 2908). Kasikorn Research Center Co., Ltd.
- Kesonbua, T. (2013). Development guidelines for One Tambon One Product (OTOP) for export to the ASEAN market. *Srinakharinwirot Research and Development Journal of Humanities and Social Sciences*, 30(2), 155–174.
- Phongnirundon, S. (2016). Development guidelines for tourism management potential in Wang Nam Khiao District, Nakhon Ratchasima Province. *MBA–KKU Journal*, 9(1), 234–259.
- Sangkaeo, P., et al. (2008). *Sustainable community business development: A case study of the cultural tourism business in Ban Khek Noi, Khek Noi Subdistrict, Khao Kho District, Phetchabun Province* (Research report). Phetchabun Rajabhat Institute.
- Sanyawiwat, S. (2012). *Report on the results of the survey on opinions on participation in local development of people in Khon Kaen Province*. Khon Kaen Provincial Administrative Organization.
- Sawatdiwat, T., M. R. W. (2024, January 9). *Paying homage to Wat Rai Khing, visiting Koh Lat E–Tan*. <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/1291959>
- Siriwan, I. (2007). *Buddhism and society*. Sutpaisarn Publishing.
- Suthisomboon, S. (2004). *Raising the competitiveness of the Thai tourism industry*. KP Publishing House.
- Tantiyanubon, P. (2008). *Thai wisdom*. Dhurakij Pundit University Printing House.

United Nations, Department of Economic and Social Affairs. (1960). *Community development and related services*. United Nations.

Uwanno, B., et al. (2011). *Public participation in public policy process* (2nd ed.). A.P. Graphic Design and Printing Co., Ltd.

Wasi, P. (2007). *Sufficiency economy and civil society: Guidelines for economic and social recovery* (6th ed.). Mor Chaoban.